

AHMET OKTAY'IN "MÂDENCİ LÂMBASI" ÜSTÜNE BİR YORUM

Ahmet İNAM

Ahmet Oktay'ın "Mâdenci Lâmbası" şiiri, mâdenin şiiri, şiirin mâdeni. Mâdendeki şiirden, şiirdeki mâdeni arayabiliriz bu şiirle: (**Hayâlete Övgü**, Yapı Kredi Yayınları, 2002, İstanbul; s.24-29)

MÂDENCİ LÂMBASI

Çalışma masamın üstün günlerdir:
eski bir mâdenci lâmbası yerdeydi
neredeysse üç yıldır. Neden göz önüne
çıkardım bu tuhaf gereci? Bir simge mi
aranyordum, bir göçüğün önsezisi mi
yeşermiştii içimde? Zonguldaklı şair
Lûtfi Fikri-Fikri Lûtfi miydi yoksa?-
armağan getirmişti. Adlar!-Kişi, kent, kitap
fark etmez- turnusol kağıdı belleğin;
onlarda ihtiyarlıyor ve bunuyoruz.

Sürgün kitabımdaki üç dize için
tepilmişii onca mesafe: "Mâdencinin lâmbası"
ve kandili Ozan'ın
aydınlat yolu."

Ben de bir şaire ulaşmak için
yıllar önce bir kar gecesinde
binmedim mi İstanbul otobüsüne?
Çalmadım mı Şişli'de bir bodrum
katının kapısını? Göğsümde

inanılmaz panik.

Aydınlatı mı yolu lâmba ve kandil?
Aydınlatılabilir miydi? Yarınlar da
yanıt, benim bilemeyeceğim.
Yine de tutuk dilimde
söküldükçe açan alevsi bir çiçek var:
herkesin düşlerinden devşirilmiş
ve karabasanlarından.
Yaşlım bir ölü evi kadar ve dudaklarımda
bir gelinin gülümseyişi.

Bir mâdenci lâmbası işte. Sayılar ve tuhaf
harfler üzerinde: 19 ve C249D. Bir alt
satırda 24 yazıyor. Gizemli aidiyetler: Kuyu,
ekip, mâdenci ve lâmba. Kişinin silindiği
yerler. Kuyudan kuyuya dolaşıyorum
en olmaz vakitlerde. Vuruyorum korkuyla
damarlara kazmayı ve kalıyorum
geçmişin göçüklerinin altında.

Bir lâmba. Nedir onu Keats'ın
"Yunan Vazosu"ndan ayıran? Sır
nerde, ölümsüzlük nerde? "Güzellik
gerçek, gerçekte güzelliştir" demişti Keats.
Günlerdir dinliyorum, dokunuyorum
metalin soğuk gövdesine ve konuşsun diye
bekliyorum benimle
yoksulluğun kalbi.

Bilmem sordu mu bunları kendine
boğazı düğümlemiş ve alını siyah
Zonguldaklı kardeşim;

bekledi mi gerçeğin ve güzelin yanıtını
taşların ve köklerin içinden?

Mâdenci Lâmbası, bir karşılaşmanın, yüzleşmenin şiiri. Şairi'nin önünden kalkıp, yolculuğa çıkıyor lâmba. Yedi ayrı durakta durup soluklanıyor. Lâmba, şairin, şiirin, mâdenin, gerçeğin, güzelliğin lâmbasıdır.

Şiirin akışı yedi durakta, yedi düzlemedir. Lâmbanın yolculuğunda her durak ayrı bir **şiiysel düzlem** oluşturuyor.

İlk düzlem, ilk durak, lâmbanın şairce bulunduğu alandır. Şiirin ilk on dizesinde bu durağın yapısını görüyoruz. Şiir, lâmbayı ilk durakta karşılıyor. Neden şiirin ilk on dizesi kalkış noktası değil de, ilk durağıdır? **Lâmba, şiiirden öncedir, çünkü.** Şiiirden önce vardı. Şiirin ilk on dizesinde, ilk durağını buldu. Girdi şiire ve oraya yerleşti. Lâmba şiiirden ve şairden önceydi.

Şiire girince gidip, şairin çalışma masasının üzerine kuruluyor, Şair lâmbayı buluyor: Şaşarak. Günlerce kalıyor masanın üzerinde. Yerde üç yıldır bekler dururken birden masanın üstüne çıkıveriyor. Oraya bilinçli, tasarlanarak konmuyor lâmba. Bulunuyor orada, keşfediliyor. Nedir anlamı, bu bulunanın? Bir simge midir, yoksa bir göçüğün önsezisi mi? İki de. Lâmba, belli deneyimlerden geçmiş insanların masasına gelir konar. Belli açılardan, kaygılardan örülmüş yaşam ağı içinde çırpınıp, çıkış aramış şairlerin konuştuğu olur. Örneğin altıncı durakta, düzlemde sözü edilecek Keats'in mezar taşında kazılı kaygıyı içselleştirmiş şairlerin:

Here lies one whose name was writ in water.

(Burada adını suya yazmış biri yatıyor!) Ad, suya yazılınca, lâmba şairini bulur. (Şair lâmbayı kendisinin bulduğunu, hatta Ahmet Oktay'da olduğu gibi, lâmbanın kendisine armağan edildiğini sanır **biri** tarafından!)

Harflerden, sözcüklerden medet

umdum bunca yıl. Kerterizlerim

altın ve gümüş kakmalı pusulalarım.

Sandım ki seçersem doğru harfi

açılacak Süleyman'ın "kuşlar dili",
sandım ki doğru sözcüğü bulursam
aydınlanacak içinde yittiğim
kristal labirentteki güzergâh.

("Sayfada Gördüm Kendimi", **Hayâlete Övgü**)

Yazma kaygısı, kaygıların hasıdır şaire. Süleyman'ın dili bulunacaktır, sözcüklerle bulunacaktır hakikat. Şair, sözcüklerin ardında geçen yaşamı, sözcük kovalamacısını, ömrünü verdiği sözcük yoğun yaşantılar öbeğine kuşkuyla bakar. Bu kuşkusunun yanıtıdır lâmba. Gelmiş kurulmuştur masasına. Lâmbanın sözü vardır şaire, şiire. Göçüğü söylemektedir. Üç yıl sabırla kaldığı yerde bekleyip. Sabır, şairin çok yakından tanıdığı dostudur çünkü:

Bir sabah

Sabrın konuşur taşa

("Kara Yazı", **Gölgeleri Kullanmak**)

lâmba zamanını beklemiştir. Yazıdan çıkabilecek kuşun, yaşanacak mucizenin şairce kavranmasını beklemiştir.

Aydınlık bilemem ne zaman gelir,
Sen bir okul defteri getir bana;
çünkü sadece yazmak tesellidir
çektığımız acıya bu dünyada.

("Kırlaştı Saçlarım", **Az Kaldı Kışa**)

Okul defteri getirilmiş, masanın üstündeki lâmbanın yanına konulmuştur. Göçük yaşamda, göçük yazıda, göçük şiirdedir. Ahmet Oktay'ın şiirinin çekirdeğindeki içtenlikli ses yankılanır bu ilk düzlemde: Göçüğün önsezisi yeşermiştii içinde. Göçük var bu şiirle yürünen dehlizde. Göçük var gerçekte olan ilişkilerimizde. Göçük var

umutlarımızda. Göçük, yaşanan acıların tortusundan gelir, umutların kırılmasından, okul defterine yazılanlarda aranan tesellilerden gelir. Yazıyla bile kapatılamayacak göçükleri var yaşayışımızın.

Lâmba söylüyor bunu. Lâmba Lûtfi Fikri'nin (Fikri Lûtfi'nin) armağanıdır. Sözün armağanıdır aslında. Lûtfun ve Fikirin. Lâmba acılarını, yaralarını harflerle sorana, şiirin bir lûtfudur! Bu lûtuf düşünsel (fikrî) bir lûtuftur. Lâmba **düşünsel bir kayradır**. Bu düşünsel kayra, yaşlılığın, yorgunluğun eşliğinde geliyor. Kültürümüzdeki bir deyimle lâmba bir **nasîptir**, şaire. Aklımızla, tasarlayarak, satın alarak, kurnazlıkla, planlarla ele geçirilemez lâmba. Alaettin'in Lâmbası değildir, şairin lâmbası: Şiirin çemberinden geçmişe gelir. Bir mucize değildir. Arayana gelir.

Ona yargılıyız: ondan beslenir Küşûm
ve İnanç. Ozan'la çözülecek bu düğüm,
vakt erip dilindeki mühür eriyince,

(“Orpheus ile Eurydike'den”, **Az Kaldı Kışa**)

Lâmba Ozan'a gelir. Vakti gelince Ozan nice inanç sarsıntılarından (küşûm!) geçmiş, inancını yitirmemiştir: Lâmba, salt sözcük oyunlarının, basma kalıp simge arayışlarından ortaya çıkmaz. Lâmba, şiirle aranan gerçekliğin, dönüştürülmeye çabalanan dünyanın, şiire inancın sonunda şaire gelir. Şair, şiire yargılıdır çünkü. Şiir, vakt erip ona gelecek, lâmba, şiiri karşılayan şairin, kendine tuttuğu ışık kaynağı olacaktır.

İkinci durak, ikinci düzlem 11.-14. dizelerde görünüyor. Lâmbanın kaynağını işâret eden bir yerdeyiz. Lâmba ona şiirinden gelmişti: **Sürgün** kitabından. Şiiri okuyan taşıdı ona lâmbayı. Ahmet Oktay'a lâmba **Sürgün**'den gelmişti. Lâmba, maddeleşmiş bir şiir olarak duruyordu masanın üstünde. Mâdencinin lâmbasıyla Ozan'ın kandili birlikte yolu aydınlatacaklardı. Şiir, mâdenden, şiir emekten, insanın doğayla savaşımından çıkaracaktı ışığını. Şiir mâdenden gelir. Mâden de şiirden. Masa üstündeki lâmba, hem fiziksel hem şiirsel bir anlam taşıyor: Şiir maddeye dönüşüp lâmba olmuştur. Mâdencinin elinde şiirin ışığı, şiirin ışığında mâdencinin emeği vardır.

Lâmbada şiir, maddeleşmiş, madde şiirleşmiştir. Şiirin maddeye maddenin şiire dönüşümünde, üçüncü durakta belirgin olan yolculuk gereklidir. Lâmba ozandan, yolculuktan geçerek yoluna devam etmektedir. Şiir, şairler arasında, uzaklıkların aşıldığı şiir yolculuklarıyla ortaya çıkar.

Yolculuk sonucunda, açık, sarsılmaz düşüncelere varmaz insan her zaman. Kuşku, yolculukta, yol arkadaşımızdır. Mâdencinin lâmbası şairin kandili yeter mi gerçeğin aydınlatılmasında? Lâmba ve kandilin gelecekte anlaşılacak değeri. Göçen şiir, göçen mâden, göçen umutlara, destektir lâmba. İnsan tükenmez. Dördüncü düzlem, dördüncü durak, gizemdir, gizemlidir. Gizem düzleminde lâmba ve kandilin nuru, zulmete çevrilir. Acaba, lâmba, şiiri ve mâdeni; kandil, ozanı, şiiri, evreni aydınlatabilecek midir? Şiir ve dünya, şiir ve toplum, şiir ve devrim bir arada, ışık içinde yürüeyebilecek midir? Yanıttan emin değildir şair, bilinemez böyle bir sorunun yanıtı salt akılla. "Söküldükçe açan alevsi çiçek" düşer diline şairin, söndükçe yanan sürekli ateşin düşlerden, karabasanlardan devşirilmiş ateşin umuduyla hem iyimser hem karamsar, yâni anlayan, çileli iyimserdir. Hem ölümün hem doğumun içindedir. Bilir ki ölümlerin ardından doğumlar gelir, yıkımların ardından o yıkımları keşfedebilecek lâmbalar:

anlamak gerekiyor. Vakit var,
vakit var: Söylendi de "En iyi okuldur"
diye "Yenilgi yılları"

("Bir Mendil Günün Göğsüne", **Kara Bir Zamana Alınlık**)

Yıkımlar, yenilgiler, lâmbayla okul oluyor, en iyi okul. Yenilen, sürülen, göçen, lâmbanın ışığında yenileyecektir kendini:

... Sürgün yerini yurt edineni
anımsa: Nasıl da yeniledi Sözlüğünü.

("Pas Dökülecekti Elbet", **Kara Bir Zamana Alınlık**)

Eskinin kendini duyurması, eskinin, ölmüş, yenilmiş, bitmiş olanın, varlığını ortaya koyup, kendini hatırlatması, lâmbayla yürünen geçmişin hayâlet olarak görülmesidir bir anlamda:

Hem ürküm hem aradım bodrumdan çatıya
oturduğum tüm evlerin hayâletlerini;
neydi söyleyecekleri yer altından bana?
"Açıklayın" dedim "Kalbimdeki lekeyi".

("Solgun Bahçe", **Az Kaldı Kışa**)

Neden evlerin hayâletleri aranır? Hayâlet, kendini gösteren, yaşayan gerçekliktir; yaşanmış olanın yaşama biçimidir: Oturduğumuz evin tarihiyle bir hesaplaşmadır. Silinmeyen, yok edilemeyen geçmiştir. Hayâletler bizim düşlerimiz, düşüncelerimiz, imgelerimizdir, gerçeklik karşısında. Kapatılmamış hesaplar demektir, geçmişle. Hayâlet, lâmbayla şiirin içinden görünür. Kalbdeki yarayı, geçmişten gelen iç sızıları, hatırlatır. Lâmba, bir göçüğü hatırlatır, şiirin kandilini: Şiirin soluk ışığında görünür hayâletler; hesaplaşma şiirle yaşanır. Yıkımları şiirle etkisizleştiren içimizdeki güç, içimizdeki çoğulluktur:

Ah bilemedim

Kaç kişiyiz kendimizde.

("Kaç Kişiyiz Kendimizde", **Gözüm Seğirdi Vakitten**)

Hayâletlerden ürkülür ama onlardan öğrenilir de. Onlara sorulur, onlarla yüzleşilir, konuşulur.

Her Söz acıda sınanır; Ama parıldamaz acı, kuyuların
dibindedir, incirin sızan balında: kaç yağmur, kaç kar
gerekti; lodos ve poyraz nasıl da sarstı gecenin ve
tanın uykusunu: Ey iğvanın ve ölümün siyah afyonu

"kulağıma bu zehri akıtan kim?"

diye sordum ben de sabahın serinliğinden doğdum ey
borayı andıran Hayâlet!

("Söz Acıda Sınanır", **Söz Acıda Sınandı**)

Söz, söyleyende, şairde olduğu sürece, gerçeğe karşı durulur: Söz direnir gerçeğe, gerçeği eğip bükmeye çabalar. Şairin gerçeğe çıkışı böyledir, çâresiz bir direnmedir, sözün direnci; şiirin meydan okuması kuyuların dibine iner. Ölüm oradadır, yazgının savurmaları, kıskırtması, yoldan çıkarması (ığva) sözün elini kolunu bağlar; söz afyon olur, hayâlet olur, gerçeğin ötesinde, bir düşer alanı olur: Söz olmasa hayâlet olmazdı, çünkü hayâlet sözün gerçeğe yenilgisinden arda kalandır: Yaşanamamış bir tortudur. Sözle gelen, sözle yaşanan, sözün gerçeğin önünde alıp başını gitmesiyle gerçekleşen yenilgilerdir hayâlet.

İğva, sözden gelir: Yazgıya meydan okumadır. Yenilgiyle bitecek çıkışların başlangıcıdır.

Bilici! Sına beni alevinle

Ve söyle: İğva mı bu

Baht mı?

(“Ten Orda Yırtılır”, **Hayâlete Övgü**)

Bilici sınar ve Bahtın yazdığı olur. Yine de İğva insanındır, bitip tükenmek bilmeyecek sınamalardır, sözle, şiirden, yazgı aşma çabalarıdır, yazgının sınırlarına seferlerdir.

İşte lâmba, şiirle yarılmaya, aşılmaya çalışılan yazgıda, şairin elinde olandır: Hem karartan, hem aydınlatan.

Beşinci düzlem göçük düzlemidir. “Bir mâdenci lâmbası işte” diye başlar. “...ve kalıyorum geçmişin göçüklerinin altında” diye biter. Açılımlarla, gizlerle yüklü bir duraktır. Söz, burada, ağır bir karamsarlığın ağırlığı altında ama yine de bir gelinin gülümseyişiyle hafifleyen devingenliği içinde, harflerin yağmuruyla yağar.

Lâmba üstünde harfler ve sayılar vardır: 19 ve C249D ve alt satırında 24 rakamı. Türkçe alfabede yirmi dokuz harfi, 1’den başlayarak, tam sayılarla eşleştirirsek; örneğin, A, biri; E, altı; K, on dördü; R, yirmi biri gösterecektir! (Latin harfleriyle bir tür ebced hesabı!) Bu harflerin sayısal değerleri, sayılarında harf olarak karşılıkları hayâletin dilidir. Lâmbanın üstündeki bu anlaşılmaz gibi görünen rakam ve harflerin konuştuğunu işitebilirsiniz, hayâletin diliyle. Şimdi hayâletin söyleyebileceklerinin bir bölümünü dinleyelim, ağızından:

1. "Mâdenci Lâmbası"nın sayısal karşılığı 128 dir. (Bu sayıyı nasıl bulduğumuza gelince M, 16; A, 1; D, 5; E, 6; N, 17; C,3; İ,12. Bu sayıları toplarsak $16+1+5+6+17+3+12=60$ eder. Aynı biçimde "lâmbası" sözcüğündeki harflerin sayısal karşılıkları $15+1+16+2+1+22+11=68$ dir. İki sayıyı toplarsak 128 eder.) "Ahmet Oktay" ise 142 eder. Ona lâmbayı armağan eden Lûtfi Fikri ya da Fikri Lûtfi 150 dir. 128 ile 142 arasındaki 14 fark K harfine rastlar . Bu da "Kuyu" sözcüğünün ilk harfidir. Ahmet Oktay'a Kuyuyu eklersek Fikri Lûtfi çıkar! Lâmba, şaire kuyuyu görmesi için hediye edilmiştir. Ahmet Oktay'a 8 eklersek Lûtfi Fikri'yi buluruz. 8, G harfinin karşılığıdır ki, G, gerçek ve güzellik sözcüklerinin ilk harfidir. Lûtfi Fikri lâmbanın geldiği düşün ve kayrasızdır şiirin: Ahmet Oktay'ın gerçek ve güzellikle hesaplaşmasının kapısını açar.

Önemli bir not eklemeli burada: Hayâletin dili gerçeğin şakasidir. Eskilerin diliyle bir nükte-î hakikat. Yoksa, ne hurufî geleneğin ne sayı mistisizminin gözü kapalı bir izleyicisiyim.

2. Hayâlet 85, İğva+Baht 86'dır. Hayâlet'in bir sonrası iğva ve bahtla karşı karşıya getirir insanı. Hayâletin yolu İğva ve Baht'tan geçer. Hayâlet İğva ve Baht'ın çalıştığı yerdedir.

3. Lâmbanın üstündeki rakamlar rastgele konulmamıştır. Örneğin Ahmet Oktay'ın ad ve soyadının ilk harfleri A ve O nun sayısal karşılıklarının toplamı 19 dur! $19=A+O!$

4. C249D ifadesinde, C'yi roma rakamıyla 100, D'yi 500 olarak aldığımızda, bu ifadeyi roma rakamı gibi okursak $C249D=500-(100+249)=151$ yapar. 151 sayısı Mâdenci (60), Lâmba (39), Ekip (52) sözcüklerinin toplamıdır. Lâmbanın üstünde, kendi varlığı üstüne işâret vardır. Lâmba, şiirin mâdenine, mâdenin şiirine inmektedir. Ekip, Lâmba bireysel değildir. Birlikteliği gösterir.

5. Alttaki 24 sayısı kuyu (92) ve lâmbası (68) sözcüklerinin sayısal karşılıklarının farkından oluşur. Kuyunun lâmbasızlığının işâretidir. 24. Harf karşılığı T'dir 24'ün. Hayâlet sözcüğünün son harfidir. Lâmbasız kuyuları hayâletin terk edeceğinin işâretidir. Hayâletin kuyruğundadır 24 (t)!

6. 249 sayısının rakamlarını 24 ve 9 olarak ayırırsak ve bu iki sayıyı toplarsak, $24+9=33$ eder. Baştaki 19 rakamıyla birleştirdiğimizde $19+33=52$ eder. 1933 Ahmet Oktay'ın doğum tarihidir.

7. Lâmba üzerindeki rakamlardan 19 ve 49, 1949'u oluştururlar. 1949, Ahmet Oktay'ın ilk şiirinin yayımlandığı tarihtir.

8. Yine lâmbadaki rakamlardan 2 ile 49'u çarparsak 98 sayısına ulaşırız. 98'den 19'u çıkardığımızda $98-19=79$ elde ederiz. 1979 **Sürgün** kitabının yayım tarihidir. Sürgün, lâmbanın doğumunun belirgin olduğu tarihtir.

9. Yine lâmba üstündeki sayılardan, 49'la başlayalım. 49'dan 24'ü çıkardığımızda 25'i elde ederiz. (Sayılar hep lâmbada yazılan sayılardır, işlem öncesinde!) 25'e ikiyle on dokuzun çarpımı olan otuz sekizi eklediğimizde, 63'ü buluruz. 1963, Ahmet Oktay'ın ilk şiir kitabının yayımlandığı tarihtir.

10. Lâmbadaki sayılardan yirmi dördü ikiyle çarptığımızda kırk sekiz çıkar. Kırk sekize on dokuzu kattığımızda 67 buluruz ki, bu da Zonguldak'ın sayısıdır! Lûtfi Fikri'nin kenti. Kuyuların ve mâdenin. Şiirin.

11. D, roma rakamı olarak 500'ü gösteriyordu. 500'den 249'u çıkaralım. 251 eder. 49'dan 24'ü çıkaralım ve sonucu ikiyle çarpalım. 50 yapar. Elli ile iki yüz elli biri toplarsak 301'i buluruz. Şimdi, iki yüz kırk dokuzdan yirmi dördü çıkardığımızda bulduğumuz sayıya (225'dir!), 49'dan 24'ü çıkararak elde ettiğimiz sayıyı iki ve dörtle çarparak ekleyelim, $225+(49-24)\times 2\times 4=425$ buluruz. 425'i 4'le çarptığımızda 1700 elde ederiz. 1700 ile 301'in toplamı 2001 eder ki, bu da Hayâlete Övgünün yayım tarihidir!

12. Lûtfi Fikri 150 idi. Mâdenci+lâmba+ekip=151 eder. Lûtfi Fikri'nin nasıl lâmbayı kuyulara yönelttiğini görüyoruz!

13. Mâdenci Lâmbası ve dil sözcüklerinin toplamı 160 dır. Kuyu lâmbası sözcüğü de 160 dır. Bu da mâdenci lâmbasının dille bütünleştiğinde kuyuları aydınlatabildiğini gösterir!

14. Yine lâmba şiir ilişkisini göstermesi açısından "lâmbası" sözcüğü 68, "şiir" sözcüğü de 68 dir! Şiir lâmbasıdır. Peki neyin? Neyin isterseniz!

15. Acı+Hayâlet=100. Dil+Lâmbası=100 →

Demek ki Acı+Hayâlet=Dil Lâmbası!

16. Hayâlete Övgü=91+80=171

Ahmet Oktay+Bil+Çık=171

Bu harf şakasına göre, Hayâlete Övgü kitabının sunduğu ileti Ahmet Oktay, bil, çıktır. Ahmet Oktay, bilip çıkacaktır. Neyi bilecek, nereye çıkacaktır! Bu düzlemin alanı içinde kuyuyu bilecek, göçüklerin altından çıkacaktır. Geçmiş, yenilgilerin, gerçekleşmemiş umutların kuyusundan çöker üstümüze. Kuyu bilinirse çıkış vardır, kuyu bilinirse hayâlet kendini gösterir, yenilgilerin izi kalır geleceğe, yenilgiler geleceği rahatsız eder, diri tutar. Göçük altında kalınır, ama çıkış bulunur. Hayâlet yol gösterir. Dil lâmbası, çekilen acılardan görünen hayâlettir. Işık, dilden, şiirden gelecektir, umutsuzluk sözde tortusunu bulsa da. Göçük, dille ağırlığını duyursa da.

Altıncı düzlem göçükten gerçeğe çıkılan düzlemdir. "Bir lâmba" ile başlayıp, "yoksulluğun kalbi" ile bitiyor. Lâmbanın yoksulluğun kalbine değdiği düzlemdir, bu düzlem. Lâmba göçükten yoksulluğun kalbine çıkmıştır. Keats'in gerçeğe güzelin özdeşliğine çıkmıştır.

Lâmba, göçükten gerçeğe, gerçekten güzele çıkmıştır. Hayâletin korkusu, tedirginliği, gerilimi ortadan kalmıştır, bu durakta. Güzel gerçek, gerçek güzel olmuştur. Sözü'n gerçeğin önüne geçmesi, gerçekten kopması, gerçeği etkileyememesi, güzel olmayışındadır. Şiir olmayışındadır. Söz, şiirse gerçektir. Lâmba gerçeğe güzelini birleştirmektedir ışığıyla. Göçükle, yenilgiyle yaşanmış gerçek, hayâlet olarak yaşar şimdi de. Şiire dönüştürülebildiğinde, gerçek güzelleşir. Yenilgiler güzelleşir. Güzel yenilgiler hüznle, iç çekişle sunar kendini. Lâmbanın solukluğu, suskunluğu, yoksulluğun kalbi oluşu, susmasındadır. Lâmba konuşursa, ışırsa göçüklerin altında, kuyu şiirlenir, maden söze dönüşür, şiirlenmiş söz, güzel sözdür, gerçek sözdür.

Estetiğin gerçek oluşu; Lâmbanın sırrıdır bu. Güzelin gerçek oluşu, yoksulluğun gerçek, gerçeğin güzel oluşu. Acının gerçek ve güzel oluşu. Gerçeğin karanlık, çirkin olmayışı. Şiirden uzak durmayışı.

Yedinci düzlemde Lûtfi Fikri'nin lâmbayı konuşTURUP konuşTURMADIĞI sorgulanıyor. Şair lâmbayı konuşTURMUŞTUR. Lûtfi Fikri, gerçeğin, güzelin yanıtını taşların ve köklerin

içinde aradı mı? Aramış olsa gerektir. Aradı ki lâmbayı buldu. Lâmbayla sorgulandı taşlar ve kökler. Gerçeğin, güzelin yanıtını duymasaydı çıkmazdı yola. Lâmbayı şaire, şiiire iletmezdi.

Şiirin mâden kuyusunda, mâdenin şiiirde aranmasını sağlayan lâmba, gerçeğe şiiirin, gerçeğe güzelin bağlantısını sağlayan insan aklıdır. Ahmet Oktay lâmbayı bulmuş, kendi yaşamında bir yere yerleştirmiştir. Göçüklerle, kırılanlıklarla dolu bir yaşamda, bu yaşamın olanakları içinde, lâmba şiiirle gerçek bağıını kurmuştur.

Lâmba, her şiiirde farklı yerlerde durabilir. Şiiiri içselleştirebilen, yaşamına alabilen her şiiirin lâmbası vardır. Şiiir, o lâmbayla sözle gerçek arasında köprüler kurar.

Şiiirin güzü, ışığı aldığı lâmbayla belli olur. Şiiimdi sorun, her şiiirin, her şiiirinin lâmbasının yerini, işlerini, nasıl çalıştığını keşfedebilmektedir.

Şiiir okumada, lâmbanın keşfi, şiiirin keşfine götürebilir, okuyanı. Ahmet Oktay'da lâmba bir mâdenci lâmbasıdır. Edip Cansever'de, Turgut Uyar'da, Cemal Süreya'da örneğin lâmbalar değişik görünümmler alabilir, bir ağaç, bir kuş, bir deniz feneri, bir insan, bir el, bir bavul olabilir.

Ahmet Oktay'ın bu şiiiri, şiiir okuma için verdiğı bu ipucu ile de dikkat çekici.